

Hoger
Algemeen
Voortgezet
Onderwijs

20 | 02

Tijdvak 2
Woensdag 19 juni
9.00–12.00 uur

Vragenboekje

Voor dit examen zijn maximaal 86 punten te behalen; het examen bestaat uit 33 vragen. Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden. Bij dit examen hoort een bronnenboekje.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1 De multiculturele samenleving

Zie tekst 1 uit het bronnenboekje.

Er zijn twee vormen van sociale mobiliteit.

- 2p **1** Van welke vorm van sociale mobiliteit is sprake in tekst 1?
Licht je antwoord toe.

In tekst 1 herken je een voorbeeld van de cultuur van de Marokkaanse gemeenschap. Tussen dit voorbeeld van Marokkaanse cultuur en de Nederlandse cultuur zijn overeenkomsten en verschillen.

- 5p **2** *A* Geef op grond van tekst 1 een norm die in beide culturen voorkomt en noem de waarde die ten grondslag ligt aan deze norm.
B Geef op grond van tekst 1 twee normen die verschillend zijn in deze culturen en noem de waarden die ten grondslag liggen aan deze twee normen.

De beeldvorming over Marokkaanse jongens is negatief in tegenstelling tot die over Marokkaanse meisjes. Uit onderzoek blijkt dat een deel van de Marokkaanse jongens zich schuldig maakt aan criminaliteit. Marokkaanse meisjes maken zich nauwelijks schuldig aan crimineel gedrag.

- 4p **3** Geef met behulp van de bindingstheorie een verklaring waarom Marokkaanse meisjes zich niet of nauwelijks aan criminaliteit schuldig maken en relatief veel Marokkaanse jongens wel.
Ga in je uitleg uit van een verschil in de sociale positie van Marokkaanse meisjes en van Marokkaanse jongens.

- 2p **4** Noem een motief om te emigreren dat speelde bij de eerste generatie Marokkanen en noem een reden waarom deze generatie zich in Nederland mocht vestigen.

Zie tekst 2 uit het bronnenboekje.

Om het probleem van de witte en zwarte scholen of mono-etnische scholen in kaart te brengen, kun je gebruik maken van de benaderingswijzen van maatschappijleer.

- 6p **5** Formuleer twee vragen die passen bij de politiek-juridische benaderingswijze en beantwoord deze vragen aan de hand van de tekst. Je hoeft per vraag maar één antwoord te geven. Geef bij het antwoord een citaat of verwijst naar een passage of gegeven uit de tekst.

In verschillende steden in Nederland, zoals in Deventer, zijn er zogenoemde witte en zwarte of mono-etnische basisscholen ontstaan.

- 2p **6** Past deze ontwikkeling binnen het ideaal van een multiculturele samenleving?
Licht je antwoord toe.

In tekst 3 staan voorbeelden van vooroordelen die werkgevers hebben (regels 14–17).

- 2p **7** Leg uit dat hier sprake is van vooroordelen.

De kansen van de allochtone werkzoekende op werk worden bepaald door factoren die te maken hebben met positieverwerving en met positietoewijzing.

- 2p **8** Met welke belemmerende factoren hebben de allochtone werkzoekenden volgens tekst 3 vooral te maken? Met die van positieverwerving of met die van positietoewijzing?
Licht je antwoord toe en verwijst naar een gegeven uit de tekst.

In de nota „Immigratie, integratie: een fenomeen van alle tijden” die minister Van Boxtel van Grote-steden en Integratiebeleid in november 1998 in de Tweede Kamer verdedigde, heeft de volgende passage veel discussie losgemaakt:

„De Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling geeft in zijn zojuist verschenen advies (Integratie in perspectief, Den Haag 1998) aan dat het aantal leden van etnische minderheden tussen 1995 en 2015 zich verdubbelt tot ruim 2 miljoen. Het is een onmiskenbaar feit dat Nederland een immigratieland is geworden en dat het zich moet instellen op een steeds groter wordende druk op het integratiebeleid.”

- 2p **9** Noem twee oorzaken van de toename van de aantallen leden van etnische minderheden waardoor je Nederland als immigratieland kunt beschouwen.

De toename van het aantal leden van etnische minderheden roept een aantal maatschappelijke en politieke vraagstukken op. Onder andere 'een steeds groter wordende druk op het integratiebeleid'.

- 2p **10** Tot welke twee andere vraagstukken kan de toename van het aantal nieuwkomers leiden?

De toename van het aantal nieuwkomers biedt volgens velen ook voordelen.

- 2p **11** Noem twee voordelen van de toename van het aantal nieuwkomers voor Nederland.

Opgave 2 Verkiezingen van de Tweede Kamer

De vragen van deze opgave hebben betrekking op de teksten 4 en 5, tabel 1 en figuur 1 uit het bronnenboekje.

Nederland is een democratie.

- 2p **12** Welke kenmerken van de democratie zijn van toepassing op de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer?

Noem er twee.

Tekst 4 beschrijft de manier waarop het verkiezingsprogramma van het CDA tot stand komt (regels 19–48).

Het proces van het ontstaan van dit verkiezingsprogramma tot en met het uitvoeren van de CDA-wensen kun je beschrijven met behulp van het barrièremodel.

- 4p **13** *A* Noem de vier hindernissen van het barrièremodel en zet deze in de juiste volgorde.
B Welke hindernis of barrière is genomen als het verkiezingsprogramma van het CDA officieel is gepubliceerd?

Licht je antwoord toe.

Politieke partijen hebben verschillende functies: de articulatiefunctie, de communicatiefunctie, de integratiefunctie, de participatiefunctie, de selectiefunctie.

De wijze waarop het CDA zijn verkiezingsprogramma opstelt, maakt verschillende functies duidelijk.

- 3p **14** Geef drie van de vijf genoemde functies van politieke partijen die op deze wijze door het CDA worden vervuld.

Licht elke functie toe met een verwijzing naar tekst 4.

Zie tekst 5 uit het bronnenboekje.

Dolman noemt de samenwerking van PvdA en VVD 'een onnatuurlijk bondgenootschap'.

- 4p **15** Leg uit welke ideologische uitgangspunten van PvdA en van VVD op gespannen voet met elkaar staan. Noem er twee.

Volgens Dolman wilde de PvdA graag in de regering vanwege de macht die dat oplevert (regels 17–21 uit tekst 5). Partijen die regeringsverantwoordelijkheid dragen, beschikken over meer macht dan oppositiepartijen.

- 4p **16** Waarom hebben regeringspartijen in de Tweede Kamer meer macht dan oppositiepartijen? Ga in je antwoord uit van twee machtsmiddelen.

Zie tabel 1 uit het bronnenboekje.

- 2p **17** Welke kenmerken van het Nederlandse kiesstelsel kun je afleiden uit tabel 1? Beschrijf er twee.

Zie tabel 1 uit het bronnenboekje.

De verkiezingsuitslag van 1998 gaf aanleiding tot de vorming van het tweede kabinet-Kok, bestaande uit PvdA, VVD en D66.

- 2p **18** Met welke andere combinatie van drie partijen had ook een nieuw kabinet gevormd kunnen worden?

Zie figuur 1 uit het bronnenboekje.

- 2p **19** Stemmen vrouwen gemiddeld linkser dan mannen volgens figuur 1? Licht je antwoord toe.

- 2p **20** Noem twee politieke partijen die volgens figuur 1 rekening moeten houden met kiezers die in een relatief lage maatschappelijke positie verkeren.
Licht je antwoord toe door uit figuur 1 een kenmerk van een lage maatschappelijke positie te noemen.
- Sinds de jaren negentig is de opkomst voor verkiezingen van de Tweede Kamer aan het dalen. Volgens tabel 1 heeft in 1998 73,2% gestemd. In 1994 was de opkomst 78,4%.
- 2p **21** Geef één reden waarom een lage opkomst voor verkiezingen van de Tweede Kamer door een aantal mensen als een probleem voor de democratie wordt gezien.
- Als de uitslag van de verkiezingen bekend is, komt het staatshoofd, de koning(in), in actie.
- 2p **22** Wat is de rol van het staatshoofd na de verkiezingen?

Opgave 3 Criminaliteit en rechtsstaat

Zie tekst 6 uit het bronnenboekje.

- De Glen Millsschool is speciaal voor jongens, omdat criminele daden vooral door jongens gepleegd worden en in veel mindere mate door meisjes (regels 10–13).
- 4p **23** Geef twee verklaringen voor het verschil in de mate van crimineel gedrag tussen jongens en meisjes.

Zie tekst 7 uit het bronnenboekje.

- In het artikel 'Samenleving maakt jeugd crimineel' schrijft hoogleraar criminologie J. Junger-Tas, dat de oplossing van de jeugdcriminaliteit niet eenvoudig is. De oplossingen die men voorstaat, hangen nauw samen met de opvattingen die men koestert over de oorzaken van criminaliteit. J. Junger-Tas beschrijft in het artikel verschillende oorzaken. Eén oorzaak staat in de regels 13 tot 23 van tekst 7.
- 4p **24** Geef nog twee maatschappelijke oorzaken voor de stijging van de jeugdcriminaliteit.
Opmerking: Deze oorzaken staan niet in de tekst.

Zie regels 24–44 uit tekst 7.

- Men kan een onderscheid maken tussen repressief en preventief beleid bij het bestrijden van criminaliteit.
- 2p **25** Is mevrouw Junger-Tas voorstander van een repressief beleid of van een preventief beleid ter bestrijding van de jeugdcriminaliteit?
Geef uit de tekst twee voorbeelden die je antwoord ondersteunen.

Zie tekst 8 uit het bronnenboekje.

- De politie heeft verschillende taken.
- 2p **26** Toon met behulp van de tekst aan welke twee taken van de politie te herkennen zijn bij de aanpak van het verboden wapenbezit.

In Amsterdam is de Algemene Politieverordening gewijzigd (zie regels 8–10 uit tekst 8). In de samenleving gelden verschillende soorten regels zoals bijvoorbeeld fatsoensregels, schoolregels, spelregels bij voetbal. De bepalingen van de Algemene Politieverordening zijn voorbeelden van rechtsregels.

- 3p **27** Geef drie redenen waarom de bepalingen van de Algemene Politieverordening voorbeelden zijn van rechtsregels.

Zie tekst 8 uit het bronnenboekje.

- De politie mag onder bepaalde omstandigheden overgaan tot het fouilleren. Breda en Rotterdam willen op dat punt een wetswijziging (regels 23–31).
- 3p **28** Welk dilemma van de rechtsstaat kan ontstaan bij deze wetswijziging? Leg je antwoord uit door de mogelijke gevolgen van deze wetswijziging aan te geven.

Zie strip 'De rechter' uit het bronnenboekje.

In de strip 'De rechter' komen drie personen voor: persoon A, persoon B en persoon C.

- 2p **29** Wie zijn de personen A en C? Noem van elk twee taken die ze uitoefenen tijdens de rechtszitting.

In de strip wordt persoon B vrijgesproken, omdat de strafprocedure niet voldoet aan 'juridisch-technische' voorschriften.

- 1p **30** Welk principe van de rechtsstaat ligt ten grondslag aan de eis dat de strafprocedure moet voldoen aan 'juridisch-technische' voorschriften?

Een verdachte is pas schuldig na een veroordeling.

- 2p **31** Welke zaken moeten aangetoond worden voordat geoordeeld kan worden dat er sprake is van strafbaar gedrag?
Noem er twee.

Zie de strip.

- 2p **32** Bij welk gerecht zal deze zaak voorkomen als er hoger beroep volgt?
Licht je antwoord toe.

- 1p **33** Wie kunnen er in een strafrechtzaak in hoger beroep gaan?

Einde